TANULSÁGOS MUNKABALESETEK

– válogatás a munkavédelmi hatóság által vizsgált balesetekből –

Biztonsági berendezés meghibásodása miatt halálos kimenetelű munkabaleset

A téglagyártással foglalkozó munkáltató gyártócsarnokában az alapanyagból nyerstéglát formáztak, azt szárították, majd égették. Üzemszerű működéskor a szárítóból az átrakó géphez érkezett a paletta kocsi, amelyről a száraz téglát automata rakógép szedte le és rakta át egy szállítószalagra. A szállítószalagról egy másik automata rakógép szedte el a száraz téglát és rakta a kemencekocsira. A rakógép egy kemence kocsira két oszlopnyi száraz téglát rakott fel. Az első oszlop megrakása után a kemencekocsi a haladási iránynak megfelelően új pozícióba állt, hogy a másik felére tudja a második oszlopot rakni a rakógép.

A szárazáru átrakó gép kezelőjének ellenőriznie kellett, hogy az égetésre váró téglák között ne legyen törött, hibás darab, valamint figyelnie kellett, hogy a kemencekocsin a rakodásra váró felület megfelelő legyen, ne maradjon rajta törmelék. Hibás vagy törmelékkel szórt felületen a magas, keskeny oszlopba felrakott száraztégla eldőlhet. Ennek megelőzése érdekében a gépkezelő feladata volt, hogy lemenjen a kemencekocsira és lesöpörje a törmeléket, megigazítsa az alátét broknit. Amennyiben az átrakógéphez már beállt a kemencekocsi, a gépkezelő csak a kocsi egyik felét tudta egyszerre letisztítani, mivel a kocsi másik fele takarásban van. Miután a rakógép megrakta az első oszlopot teljes magasságban, a kocsi továbbindult egy fél kocsi szélességet és ekkor lehetett letakarítani a kocsi másik felét. Ilyen esetben a gépkezelő a kezelőhelyről csak a veszélyes teret elhatároló ajtót kinyitva tudta megközelíteni a kemencekocsit.

A baleset napján 18 órakor kezdett dolgozni a szárazáru átrakónál a villanyszerelő, égető munkakörben foglalkoztatott munkavállaló. Feladata az átrakó gép kezelése és az égetőkemence felügyelete volt. A szárazáru átrakónál a kezelőhely egy kb. 1,5 m magasan lévő körülkerített pódiumon volt, melyre lépcsőn lehetett feljutni.
A baleset időpontjában az első oszlop (8 sor, soronként 4x32 db száraztégla) teljesen fel volt rakva a kemencekocsira, amely a második oszlop megrakásához szükséges pozícióban állt. A gépkezelő munkavállaló ismeretlen okból, a gép leállítása nélkül bement a kemencekocsihoz, ahol a második oszlop helyére a száraztéglákat lerakni készülő, egy sornyi téglát fogó rakófej a munkavállalóra ereszkedett. A gépkezelő a ránehezedő teher miatt nem tudott levegőt venni és megfulladt.

A balesetet szenvedett munkavállalóra préskezelő munkatársa talált rá, aki azért ment a szárazáru átrakóhoz, hogy megnézze miért nem érkezik a préshez szárítókocsi. A munkavállalót a kemencekocsin fekve találta, akin rajta volt az egy sornyi téglát fogó rakófej. A rakófej alá került munkavállaló miatt a rakófej feletti lánc meglazult és a láncfeszesség érzékelő a gépet leállította. A balesetnek közvetlen szemtanúja nem volt, ezért a munkavállalót csak később találták meg, amikor már nem lehetett segíteni rajta.

A helyszín vizsgálata során a hatóság megállapította, hogy a kezelőhelyről a kemencekocsihoz vezető rácsos ajtót nem lehetett teljesen becsukni, mert a nyílószárny felső

része ütközött a tokhoz. Az ajtó tetejénél a tokra szerelve volt egy régi nyitás-zárásérzékelő kapcsoló, de a nyílószárnyon ellendarabja nem volt.
Megállapítható volt, hogy az ajtó elektromos reteszelése már hosszabb ideje nem működött. Mivel az ajtó nem volt tejesen becsukható, és a balesetet szenvedett munkavállaló rendszeresen kezelte a szárazáru átrakót, így valószínűleg tudott a biztonsági berendezés hiányáról. A talajszinten a kemencekocsik útvonalán nem volt kiépítve biztonsági berendezés, a megrakásra váró kemencekocsit a védőrácsot megkerülve a talajszinten is meg lehetett közelíteni, arra felmászni. A biztonsági berendezés kiiktatása, illetve hiánya miatt a veszélyes területre történő bejutás az automata üzemmódban működő gép leállítása nélkül volt lehetséges.

A vizsgálat során nem lehetett megállapítani, hogy a munkavállaló miért nem állította le a gépet mielőtt bement a kemencekocsira. Azt sem tudni biztosan, hogy miért ment a munkavállaló a kemencekocsira, tekintetbe véve, hogy az átrakófej a kemencekocsi pozícióba állásától mérve 30 másodperc alatt teszi le a legalsó sort. Ez annyit jelent, hogy a munkavállalónak jóval kevesebb, mint 30 másodperce lenne arra, hogy bemásszon a kezelőhelyről az 50 cm-rel alacsonyabban lévő kemencekocsira, ott elvégezze amiért bement, például eltávolítsa az ottmaradt törmeléket, és visszamásszon a kezelőhelyre.

Fotó a baleset helyszínéről (a munkavédelmi hatóság felvétele)

A baleset okláncolata:

- a munkavállaló bement a kemencekocsira a gép leállítása nélkül;
- nem volt biztonsági berendezés, amely érzékelhette volna a veszélyes térbe történő belépést és leállította volna a gép automatikus mozgását;
- a munkavállaló nem tudta időben elhagyni a kemencekocsit, ezért beszorult az egy sornyi száraz téglát tartó és ereszkedő rakófej alá;
- a téglát tartó rakófej nagy tömege alatt a munkavállaló nem tudott levegőt venni, megfulladt.

Munkáltatói intézkedések:

- rendkívüli munkavédelmi oktatás;
- a meghibásodott védőberendezés cseréje;
- kiegészítő védőberendezések felszerelése;
- a gyár területén a többi védőberendezés ellenőrzése.

Hatósági intézkedések:

- a biztonsági berendezések hiányosságai miatt a szárazáru rakó gép működésének felfüggesztése;
- munkavédelmi bírság kiszabása.

Tanulság:

A munkabaleset nem következett volna be, ha:

- működik a biztonsági berendezés;
- a munkavállaló nem megy be a veszélyes térbe.

-